

Указом председника Владимира Путина укида се мешовита компанија која је у протекле две и по деценије управљала великим пројектом развоја и експлоатације поља нафте и природног гаса уз североисточну обалу острва Сахалин, чиме се тај гигантски пројекат у области енергетике практично ставља под контролу руске владе.

Председнички декрет је реакција на покушај компанија из непријатељски расположених земаља да се повуку из пројекта и тако га технолошки угрозе, те једна врста противудара на државе које су увеле економске санкције против Москве, нарочито на Јапан.

Русија ће оформити нову компанију која ће преузети руковођење великим пројектом за експлоатацију нафте и природног гаса "Сахалин 2" објавили су руски, а преносе медији у источној Азији.

Председничким декретом објављеним у четвртак, 30. јуна, налаже се да се приватно

мешовито предузеће "Сахалин енерџи", регистровано у првој половини деведесетих на Бермудским острвима, расформирано и створена нова компанија под контролом државе у чије власништво ће пропорционално ући и удела досадашњих компанија деоничара.

Као разлог за тај потез, који западни медији оцењују као национализацију и крађу стране имовине, наводе се безбедносни разлози, односно претња по руску економију и националне интересе, те потреба да се заштити животна средина.

Снага државе

У пројекту "Сахалин-2" до сада је већински власник био домаћи "Гаспром" са 50 одсто плус једном деоницом, британско-холандска корпорација "Шел" држала је 27,5 процената минус једну деоницу, а јапански конгломерати "Мицуи" и "Мицубиши" 12,5 односно, десет одсто.

Медији у далекоисточној царевини данас изражавају забринутост да ће учешће јапанских компанија у пројекту, могуће, бити осетно умањено, као и да постоји реална могућност да ће морати да се у потпуности повуку због нових, неповољних одредаба које ће ускоро прецизније формулисати руска влада.

Указ председника Путина, пишу руски медији, диктира да ће досадашњи деоничари имати месец дана да одговоре на питање владе у Москви да ли су сагласни са преносом власништва на новоформирану компанију и да ли прихватају нове услове рада, који подразумевају пословање искључиво по руским законима и решавање спорова пред Арбитражним судом у Москви.

Уколико досадашњи деоничари не пристану на те нове услове, њихове деонице би биле дате на продају, али им тако стечени новац не би био у целини предат, већ би руске државне институције најпре извршиле процену да ли је дотична компанија учесник пројекта проузроковала неки вид штете, и ако јесте, задржале део средстава.

То практично значи да страни деоничари могу да остану у пројекту и кроз нову

компанију задрже свој власнички удео, али да у случају да одлуче да се повуку из политичких разлога како то намерава "Шел", не могу да слободно продају своје деонице на међународном тржишту, већ морају да траже дозволу руске владе, која их може присилити да се одрекну деоница по цени много нижој од тржишне.

Руска влада би своју одлуку да умањи износ могла да оправда штетом по природну средину, економију или безбедност државе коју је дотична страна компанија (наводно) направила.

Јапанске муке у вези са Сахалином

Руководство "Шела" је брзо по отпочињању руских операција у Украјини објавило да се повлачи са Сахалина, те је одмах отпочело преговоре са другим страним компанијама о продаји свог удела. Декрет руског председника могао би да те преговоре знатно отежа.

С друге стране, упркос непрекидном поштравању санкција јапанске владе против Русије у разним другим областима трговине и у финансијском сектору, јапанске компаније ангажоване у пројекту "Сахалин 2" су се до сада уздржавале од таквог радикалног потеза.

Наиме, јапанске корпорације не само што су последњих четврт века улиле милијарде долара у развој подводних поља гаса и инсталација за његово складиштење, хлађење и пренос на Сахалину, већ је за њих важна и чињеница да се то руско острво налази на само 45 километара од најсеверније јапанске територије, острва Хокаидо, те је стога, када су у питању трошкови транспорта и брзина снабдевања, идеална локација.

У склопу пројекта "Сахалин 2" годишње се произведе око десет милиона тона течног природног гаса, од чега се око 60 посто извезе у Јапан.

Заправо, практично сав гас који Јапан увози из Русије се црпи из налазишта развијених под окриљем тог пројекта.

Међутим, председавајући Руске думе Вјачеслав Володин крајем маја је позвао државу да због непријатељске политике оштрих санкција које Земља излазећег сунца проводи према Москви, удео јапанских компанија у пројекту "Сахалин 2" буде пребачен на домаћег гиганта "Гаспром" или компаније пријатељских држава, што се првенствено односи на Кину и Индију, и због њихових бољих политичких односа са Русијом и због њихове финансијске моћи и великих потреба за енергентима.

Управо то је један од разлога за бригу у Токију. Јер, не само што би губљењем удела у пројекту "Сахалин 2" било отежано снабдевање Јапана и проузрокован додатни трошак јапанским компанијама и влади за куповину гаса из других извора, већ би се тиме и отворио пут кинеским компанијама да уђу на Сахалин, што би био битан геополитички пораз за Земљу излазећег сунца у борби са Пекингом за ресурсе источне Азије.

И заиста, по извештавању јапанског часописа за економска и политичка питања "Asia Nikkei", британско-холандски конгломерат "Шел" већ неколико месеци преговара управо са кинеским економским субјектима о продаји свог удела у пројекту.

САД и њени војнополитички савезници у Северној Америци, Европи и Азији (укупно 37 држава) спроводе економске санкције усмерене на економско слабљење и изолацију Русије због њене интервенције у Украјини.

Те санкције, међутим, проузроковале су велики раст цена нафте и гаса, тако да се државни буџет највеће државе планете брже пуни упркос смањењу извоза тих енергената.

Јапан из Русије добавља око девет процената гаса и четири процента нафте коју троши, што мада није небитан удео, не представља велику зависност и да су услови пословања у свету нормални било би надокнадиво.

Међутим, у садашњим условима великог поскупљења и опште јагме у свету за енергентима, Јапан би, процењује се, за куповину истих количина гаса које добија из Русије на основу дугорочних уговора морао да издвоји више од 15 милијарди долара, јер

би исти такав морао да купује на берзи.

За далекоисточну царевину неповољно је и то што њена валута значајно слаби већ неколико месеци, те се налази на најнижем нивоу у односу на амерички долар у последњих четврт века, што поскупљује тршкове увоза.

Такође, у Јапану је у току талас врућина, који је донео најтоплије јунске дане од када је почело мерење температура у тој далекоисточној држави, због чега је преносна мрежа пренапрегнута и прете штедња струје и искључења.

Руски гас учествује са десет процената у енергетском миксу "Електродистрибуције Токио" и чак 50 процената "Електродистрибуције Хирошима", па је у том смислу евентуални прекид дотока руског гаса у овом тренутку нарочито проблематичан.

Зато не би било изненађење да се два јапанска гиганта одлуче да наставе пословање на Сахалину и под новим, тежим условима.

И руска страна би, ако не нађе адекватну замену за досадашње учеснике пројекта, могла да претрпи осетну штету због непоседовања адекватне технологије за експлоатацију енергената на великим дубинама и у суровим зимским условима и немогућности да дође до резервних делова – у пројекту "Сахалин 2" то техничко умеће и искуство је углавном било у рукама страних компанија.

Одговор на масу јапанских санкција?

Политичари у Јапану виде руску интервенцију у Украјини као опасни сценарио који би Народна Република Кина могла да понови на Тајвану и у односу на сићушни архипелаг Сенкаку, који се налази под контролом Токија, али на који Пекинг полаже право.

И сам премијер Фумио Кишида у више наврата је рекао да би источна Азија сутра могла

да постане оно што је данас Украјина.

У тој забринутости и страху од војног јачања Кине, као и у жељи да продуби војно-политичко савезништво са САД, могу се тражити разлози за политику агресивног кажњавања Русије санкцијама које спроводи влада у Токију – она је једна врста упозорења Пекингу, односно демонстрације спремности Јапана да чврсто стане уз Вашингтон и зарад безбедности и очувања постојећег поретка жртвује своје економске интересе.

Поред замрзавања имовине и трансфера новца у водећим руским банкама и из тих банака, мера забране уласка у земљу политичког и војног врха Русије, Јапан је забранио инвестиције и извоз полупроводника, возила и грађевинских машина у највећу земљу света, те увоз угља, дрвета, злата, вотке и других производа из ње.

Тако се створио парадокс да, док јапанска држава с једне стране из дана у дан из политичких разлога поштрава санкције у другим областима економије и тиме и себи наноси штету, њене компаније у сектору производње и дистрибуције гаса грчевито настоје да се одрже на Сахалину.

Сада, међутим, због промене коју је Москва објавила, Јапан би могао да изгуби своје крупне инвестиције у пројекту "Сахалин 2", што би за њега био не само битан економски, већ и геополитички губитак.

Наиме, разумно је претпоставити да ће, ако се "Мицуи" и "Мицубиши" не повинују новим условима које је одредила руска влада, Москва "Гаспрому" потражити партнере најпре међу кинеским, а онда и индијским компанијама, јер се у руској престоници Јапан због својих санкција сада доживљава као "непријатељска земља".

Ипак, евентуална промена у власничкој структури, па и потискивање јапанских компанија из пројекта "Сахалин 2", не морају обавезно да значе и да би испоруке руског гаса Јапану одмах или потпуно престале.

Постојање те теоретске могућности, међутим, није довољна утеха за јапанске компаније из области електродистрибуције, које на указ руског председника реагују изјавама да ће у сваком случају покушати да умање зависност од природног гаса пореклом из Русије.

Председнички декрет у вези "Сахалина 2", оцењују руски аналитичари, могао да послужи као модел за однос према другим страним компанијама из непријатељски расположених земаља које су попут "Шела" изабрале да се повуку из пројеката у Русији из политичких мотива.

Иља Мусулин, дописник РТС из источне Азије

(РТС)